

OPONENTSKÝ POSUDEK

Kristýna Hrdličková: Práce s dětmi s Aspergerovým syndromem ve skupině účastníků dramatických výchovných dílny

(86 stran, 28 stran příloh)

Volba typu projektu a tématu bakalářské práce Kristýny Hrdličkové nebyla překvapením. Vzhledem k jejímu profesnímu zaměření a zkušenostem to byla volba logická. Kristýna Hrdličková studuje vedle dramatické výchovy také psychologii a už několik let pracuje jako terapeutka dětí s poruchou autistického spektra, takže věděla velmi dobře, na jaký terén se svým projektem vydává. A hned na počátku je třeba říct, že výsledek, který diplomantka předkládá, a to jak projekt, tak jeho zpracování, je mimořádně zdařilý.

Záznamu vlastního projektu předchází kapitoly o oblastech a jevech, které jsou důležité pro kontext, do něhož diplomantka vstupuje. Na místě je kapitola jak o paradivadelních systémech, tak o Aspergerově syndromu, ale také pasáž, v níž čtenáře podrobně seznamuje s Centrem terapie autismu, v němž působí.

Porovnání dramatické výchovy a dramaterapie je sice založeno hlavně na citacích (E. Machková, M. Valenta, K. Majzlanová ad.), ale jako východisko pro další kapitoly je to dostačující. Důležité je, že kritéria, která si diplomantka zvolila pro toto porovnání – klientela, cíle, metody –, jí umožňuje nezůstávat jen u obecných formulací, ale daří se jí pojmenovat podstatné rozdíly mezi oběma systémy.

Kapitola o Aspergerově syndromu je zpracována v míře, která umožňuje uvedení do problematiky, na niž je projekt zacílen. Zejména oceňuji, že autorka jednotlivá diagnostická kritéria a rysy Aspergerova syndromu (narušení v oblasti komunikace, narušení v oblasti sociální interakce, opakující se vzorce chování a rutiny, ulpívavé zájmy) nezmiňuje jen v obecné rovině, ale vztahuje je ke svému projektu a k hypotéze, s níž do projektu šla: že dramatické výchovné metody mohou být efektivně využity při práci s těmito pacienty.

Části bakalářské práce, v nichž diplomantka píše o svém projektu, jsou zpracovány výborně. Za dobrý tah pokládám to, že cíle, které si Kristýna Hrdličková stanovila, jsou formulovány konkrétně v podobě dílčích otázek vztažených za prvé k cílům projektu a za druhé k účastníkům dílny. Bylo to dobré vodítko jak pro přípravu a realizaci projektu, tak pro psaní bakalářské práce.

Charakteristiky skupiny a jednotlivých účastníků projektu jsou napsány velmi pečlivě. Kristýna Hrdličková je zjevně vnímavá vůči svým klientům, což se ostatně projevuje i v těch pasážích, v nichž reflektuje a hodnotí jednotlivé aktivity. (Obzvlášť dobře patrné je to v reflexích reakcí nejproblémovějšího účastníka Olivera.) Za přínosné pokládám to, že charakteristiky jednotlivých klientů nejsou jen suchým popisem a strohou faktografií, ale jsou dokládány výstižnými příklady jejich chování a vždy ústí ve formulaci, na co se diplomantka chce u daného klienta především zaměřit.

Také pasáž o literárních předlohách (knihách Pavla Čecha) není samoúčelná, ale je psána s ohledem na cíle projektu. Oceňuji, že autorka k Čechovým předlohám nepřistupuje nekriticky a zmiňuje i některé jejich problematické rysy, z jeho tvorby si vybírá ty ukázky (zejména ilustrace), které pokládá za kvalitní.

Volba knih Pavla Čecha k podpoře některých aktivit se ukázala pro tento typ projektu jako vhodná – hra na tajuplnou zahradu byla evidentně nosná a motivující. Dobře zvolená – s ohledem na účastníky – byla i hádka mezi spolužáky ve fiktivní

škole v druhé části projektu, hra s postavou Tondy-škodiče a s postavou „divného“ pana Špačka.

Zachycení projektu v bakalářské práci je přehledné. Jako dobrý nápad hodnotím to, že vlastnímu detailnímu popisu projektu předchází kapitola Zjednodušený přehled dílny, která čtenáře hned v úvodu této části zorientuje v celkové koncepci a zaměření dvoudenního projektu. Jednotlivé kroky dílny jsou pak důkladně popsány, reflektovány a hodnoceny. Jsou zaznamenány tak, že jsou i pro čtenáře, který se projektu neúčastnil, srozumitelné; někdy je až dobrodružné číst autorčiny komentáře průběhu některých aktivit. Jsou napsány tak, že mají místy až motivační potenciál pro toho, kdo by se do podobného projektu chtěl sám pustit.

Důležité je také to, že Kristýna Hrdličková sebekriticky pojmenovává i nedopatření nebo opomenutí, jichž se dopustila, a otevřeně se zmiňuje o tom, že některé aktivity neproběhly podle její představy. I to je doklad jejího poctivého a seriózního přístupu, už proto, že z těchto problémů vyvozuje závěry a navrhuje alternativní řešení pro případnou novou realizaci.

Za přínosné pokládám to, že autorka pracovala v projektu jak s dětmi s diagnózou Aspergerova syndromu, tak s dětmi z intaktní populace, takže měla možnost práci s oběma skupinami porovnávat. Pro důkladnější komparaci a její hlubší interpretaci by však bylo potřeba více materiálu než jen jednu dvoudenní dílnu. Toho si je ovšem Kristýna Hrdličková vědoma, sama o tom v závěru práce píše.

V kapitole 10 diplomantka realisticky hodnotí naplnění cílů, které si stanovila. Její reflexe nejsou obecné, ale vztahují se konkrétně k formulovaným cílům a jsou dokládány argumenty, případně ilustrovány příklady z průběhu dílny.

Výborná je podkapitola 10.2. (Naplnění cílů formulovaných vůči projektu jako celku); za obzvlášť cennou pokládám podkapitolu 10.3., v níž Kristýna Hrdličková formuluje vlastní zásady práce s dětmi s Aspergerovým syndromem v dramatickových dílně, které mohou být užitečné pro kohokoliv, kdo by se do podobného projektu chtěl pustit.

Je zjevné, že bakalářský projekt Kristýny Hrdličkové byl připraven velmi zodpovědně. A že ho diplomantka vedla citlivě a kompetentně, jak to ostatně dokládají jak ohlasy účastníků, tak postřehy dalších lektorů (včetně vedoucí práce, která byla projektu z větší části přítomna). Není pochyb o tom, že Kristýna Hrdličková je vnímavá k jednotlivým účastníkům, k atmosféře ve skupině i situacím, které vznikaly mezi účastníky v různých fázích projektu, a dokáže je interpretovat a pracovat s nimi.

Bakalářská práce je napsána kultivovaně a opírá se o relevantní odbornou literaturu. I když v úvodních kapitolách hojně využívá citací, jsou použité citace většinou funkční.

Bakalářská práce Kristýny Hrdličkové je výjimečná svým zaměřením, velmi dobře zpracovaná a v některých aspektech i objevná, proto ji velmi rád **doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji klasifikaci B.**

Praha 26. května 2022

prof. Jaroslav Provazník

Otázky k obhajobě:

Ve shodě s odborníky na dramaterapii a psychoterapii pokládáte hru v roli za důležitou pro práci s lidmi s Aspergerovým syndromem. Má však podle Vás hra v roli

při práci s těmito klienty nějaká rizika? Pokud taková rizika vnímáte, pokuste se je postihnout.

Na str. 17 citujete Milana Valentu, že je „charakterizace většiny dramaterapeutické klientely nepřístupná, a v některých případech může působit dokonce kontraindikačně“. S touto formulací lze samozřejmě souhlasit. Můžete uvést konkrétní argumenty, proč se s tímto názorem ztotožňujete?

V závěru práce ve dvou větách píšete o tom, že zážitky z dílny lze využít i v terapiích. Můžete to podrobněji rozvést? Jaký dopad mají (nebo budou mít) zkušenosti z dílny na Vaši terapeutickou práci v Centru?